Таїсія Манжула: «Зрозуміли одне: ми повинні працювати»

24 лютого різко розмежувало життя українців на «до» і «після». З початком війни усе і всі змінилися. Відповідно переформатували свою діяльність підприємства та організації, тримаючи фронт у тилу, у тому числі культурний. Як працює Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка у воєнних умовах? Про це наша розмова з директором бібліотеки Таїсою Манжулою.

- Таїсо Сергіївно, як Ви сприйняли цю жахливу новину про вторгнення?

- Як усі, з великим болем. Незважаючи на шокуючу звістку про вторгнення російських військ в Україну, ми усі прийшли на роботу. Я подивилася на календарик, там було багато записів-планів, але усе довелося відкласти. У першу чергу потрібно було заспокоїти працівників. Спілкування з підлеглими тоді набуло пріоритету, адже кожен по-своєму сприйняв цю біду. Потрібно було включати в собі психолога. Ми не зупинили свою діяльність, навпаки якось згуртувалися. Було складно: готувати рахунки, співпрацювати з казначейством, вирішувати питання теплопостачання та електропостачання, але справлялися. У перші дні користувачів-дітей не обслуговували, адже потрясіння було у всіх – і дорослих, і малих. Але зрозуміли одне: ми повинні працювати. Якщо наші читачі разом із мамами виїхали, то приїхали діти з інших областей і прийшли до нас. Сьогодні бібліотека працює у звичайному режимі.

- Як саме переформатували свою роботу?

- У перші місяці війни зосередилися на технічному напрямку, почали більше працювати з бібліотечними фондами. І буквально з перших днів голова профкому Оксана Котова виступила з ініціативою підключитися до допомоги волонтерам, а з часом вже і ЗСУ. Працівники бібліотеки активно допомагали роботі гуманітарного центру «Територія успіху», з часом почали плести маскувальні сітки. Цими справами, звісно, працівники займаються після роботи та під час повітряних тривог. Укриття обладнали у книгосховищі – постаралися, аби там було комфортно не тільки працівникам бібліотеки, а й користувачам. Бібліотекарі запропонували створити в укритті дитячу локацію. Її відкрили до презентації книги Надії Гармазій «Марго та єдиноріг, що жив у буфеті». А друга локація – доросла, робоча. Зараз дівчата завершують чергову сітку. Виконання справ для армії – це добрий стимул тримати себе у формі, не втрачати віру. Хочу сказати, що за час війни ми в колективі стали ще ріднішими, більше уваги проявляємо, переживаємо одне за одного, за дітей, тих, що тут і тих, які захищають країну. Раніше ми наших дітей називали бібліотечними – вони тут виросли, а тепер уже дорослими приходять сюди і приводять своїх дітей. Я щодня прокидаюся і молюся за свою сім'ю, за бібліотечну, за всю Україну.

- Завдання бібліотекаря не тільки видати книгу, а поспілкуватися з дитиною, націлити на певні пріоритети. На що сьогодні спрямовуєте читачів? Мабуть, у першу чергу на патріотичне виховання?
- Патріотичне виховання було і є у пріоритеті, але сьогодні важливо дітей заспокоїти, адже вони дуже вразливі. Ми більше їм читаємо книжок. У нас чудово оформлені усі відділи, зокрема відділ дитячого і сімейного читання. Його працівники започаткували таку форму роботи, як онлайн-читання. Завдяки цьому співпрацюємо з багатьма школами. Як учителі проводять онлайн-уроки, так і бібліотекарі читають книжки, проводять огляди літератури, знайомлять з літературними новинками.
- Ваша бібліотека завжди славилася цікавими масовими заходами для малечі. Чи зберегли цю родзинку сьогодні?
- Незважаючи на воєнний стан, ми не звузили палітру заходів, а ще й розширили її. Перед бібліотекою у нас чудовий майданчик, який теплої пори слугує нам своєрідною сценою, на якій проводимо різноманітні заходи, майстер-класи, арт-майстерки. Дітям це подобається, вони завжди запитують, коли буде наступний захід. Через пісню, танок, художнє слово, театралізацію ми популяризуємо книги, заохочуємо до читання, мислення. Коли бібліотекарі відвідували гуманітарний центр «Територія успіху», познайомилися з багатьма переселенцями, які тепер до бібліотеки приходять сім'ями. Приїжджі тепер знають, що є така бібліотека для дітей, гарно про неї відгукуються, передають цю інформацію своїм землякам. Багато заходів проводили саме з такими родинами. Успіх нашого закладу в тому, що тут працює колектив однодумців, який ніколи не зупиняється на досягнутому, а також ми маємо гарний бібліотечний фонд з новою сучасною літературою.
- Розкажіть, будь ласка, про ваші проєкти. Це теж ваша унікальність.
- Так, ми постійно у проєктній діяльності. Співпраця з UNICEF надихнула фахівців бібліотеки до ідеї створення власного волонтерського бібліотечного проєкту «Все буде Україна!», основна мета якого налагодження комунікації родин та їх соціальна адаптація, сприяння участі родин у житті громади Кропивницького. І вже у рамках цього проєкту бібліотекарі-волонтери продовжили співпрацю з дитячою локацією «Спільно», використовуючи власні професійні навички, досвід роботи з дітьми та їхніми батьками, урізноманітнюючи форми роботи, пропонуючи відвідувачам локації: патріотично-розвиваючі ігри, казкотерапевтичні заняття, ігрові програми, інтерактивні читання. Для цих діток дуже важливо читати казки, спілкуватися з ними, адже дітям у нинішній ситуації ще складніше, ніж дорослим. У бібліотеці вже не перший рік діє BiblioHab «11+», який відвідують підлітки. У нас була гарна співпраця із психологами чеської громадської організації «Людина в біді». Проводимо заняття із психологічної підтримки, як дітей, так і їхніх батьків. Коли такі діти записуються до бібліотеки, фахівець спілкується з ними, з батьками, підбирає книги до вподоби, розповідає про бібліотеку, проводить екскурсію відділами бібліотеки. Так нашими читачами стали діти із Херсона, Маріуполя, Краматорська... Нам приємно чути від них та батьків гарні відгуки про бібліотеку.
- Відчувається, що Ви любите свою роботу.
- Ми всі любимо бібліотеку. У нас немає випадкових людей. Усі перевірені часом і навіть викликами. Сьогодні бібліотекар працює не так, як раніше: видав книгу, записав в формуляр і все. Сучасний бібліотекар, особливо дитячого закладу, - це віртуоз, ініціативна, творча особистість, яка на ходу урізноманітнює роботу з

дітьми-користувачами. У нас відбувається багато змін, народжуються нові ідеї. Сьогодні мало вручити дитині книгу, її так потрібно популяризувати, щоб їй хотілося знову і знову прийти до бібліотеки. Раніше ми вигравали тим, що до нас приїздило багато дитячих письменників – це було живе спілкування з читачами. На ці зустрічі із задоволенням йшли діти, батьки, педагоги. Поки що такі зустрічі обмежені, але віримо у перемогу, і тоді знову приїздитимуть письменники, поети з новими творами і ми повернемося у звичне русло. Загалом я щаслива людина, бо працюю у такому чудовому колективі. Мої колеги – особливі, тому мені легко вирішувати будь-які питання, навіть надскладні. Мені завжди таланило на зустрічі з гарними людьми.

- За ці роки керівництва бібліотекою у Вас, безперечно, було багато професійних успіхів, а які здобутки найбільш пам'ятні? Як часто Ви відчували ейфорію, що все-таки Вам удалося щось вирішити?

- Коли я 22 роки тому прийшла у цю бібліотеку, тут не було жодного комп'ютера (інші заклади їх уже мали). Мені було дуже прикро, тож я поставила перед собою перше завдання: інформатизація бібліотеки. І нам це вдалося: завдяки нашій наполегливості та бажанню, підтримці департаменту культури. У той час діяв проєкт «Бібліоміст», який нам допоміг отримати оснащення. Тепер пишаємося, що реалізуємо власний проєкт «Читаймо». У нас уже є міні-студія, де ми записуємо бібліотекарів, гостей, маємо власний ютуб-канал, на якому щочетверга представляємо огляд нової книги. Активно займаємося методичною роботою. Наша бібліотека є методичним центром для дитячих бібліотек регіону. І навіть у такий тяжкий час не забуваємо про навчання. Спільно з Національною бібліотекою України для дітей підвищуємо свій фаховий рівень за допомогою онлайн-навчань, беремо участь у Всеукраїнських конкурсах. Загалом здобутків, я вважаю, колективних багато. Ми уміємо мріяти, планувати і досягати запланованого.

- А як Ваша особиста мрія, дитяча? Чи змогли Ви її реалізувати?

- Так, бібліотекарем вирішила стати у восьмому класі. Тоді ми писали твір на тему «Твоя майбутня професія» і я розкрила свою мрію. Чому обрала цю професію? Біля нашого будинку була бібліотека, яку відвідували мої батьки, тоді я. В ній працювала Людмила Григорівна, дуже гарна, привітна, обізнана, начитана жінка, яка могла підказати, порадити, допомогти підібрати потрібну літературу. Поступово для себе я сформувала такий чудовий образ бібліотекаря. Коли вирішила навчатися на бібліотекаря, батько мене відмовляв, мовляв, у них зарплата маленька, але я залишилася зі своєю мрією. Про директорство, звісно, не мріяла. Мені подобалося працювати в читальному залі, писати сценарії, оформляти книжкові виставки, спілкуватися з відвідувачами. Так усе моє життя переплелося з бібліотекою. Згодом і татові сподобалася моя професія. І коли країна переживала сумні 90-ті роки - у бюджетників не було зарплати, зростало безробіття і люди масово «човникували» за кордон, мені тато наказував: «Ти ж тільки не залишай бібліотеку». Це велике щастя, коли є улюблена робота, яка дає тобі крила. Ти просто ростеш, коли вдається вирішити якусь справу, організувати конкурс чи інший захід, коли бачиш вдячні очі маленьких читачів, заради яких ми працюємо. Я дуже вдячна нашому чудовому колективу за самовідданість і розуміння ситуації. До речі, великий внесок задля сприятливої атмосфери в колективі робить комітет профспілки на чолі з головою Оксаною Котовою, завідуючою відділом інформаційних технологій та забезпечення Інтернет-доступу користувачам. У нас склався гарний тандем з профкомом, а зараз він набув нових обрисів – взаємної відповідальності та підтримки.

Зоя Кадук, голова обкому профспілки працівників культури

P. S. Хочу додати, що первинна профорганізація у бібліотеці – особлива. Тут загальна атмосфера профспілкова, соціальна. А Оксана Котова – справжній лідер, який уміє повести за собою колектив. До речі, у бібліотеці – стовідсоткове профчленство. Якщо когось приймають на роботу, то директор запрошує голову профкому, яка презентує профорганізацію та спонукає новачка поповнити її ряди.
Оксана Анатоліївна вдало поєднує профспілкову роботу з основною. Відділ, який вона очолює працює творчо, різнопланово за двома напрямками – забезпечення роботи сайту (представлення бібліотеки у соціальних мережах) та обслуговування користувачів. Раніше були черги дітей до комп'ютерів, зараз їх немає. Тому відділ змінив напрямок роботи, почали більше проводити курсів з навчальною метою, приміром, як працювати безпечно в Інтернеті, оформити презентацію. Влітку телефонувало багато переселенців і цікавилися, як записатися на курси. Такий же творчий почерк голова профкому переносить і у профспілкову діяльність. Раніше профком придумував різні цікавинки, щоб урізноманітнити життя працівників, придумував привітання зі святами та ювілеями із сюрпризами, наприклад, влаштовували фотосесії, запрошували спілчан до кав'ярні, де їх чекали місцеві співаки... Тепер розважальні заходи поставили на паузу - до перемоги, зосередилися, крім професійних обов'язків, на підтримці ЗСУ. Лідирує Оксана уже друге скликання. Така у неї натура, що їй не сидиться без повного завантаження.
Профспілкова діяльність її не обтяжує, адже працює, видає ідеї не сама – у неї чудова, легка на підйом команда, яка для спілчан зараз і психолог, і гарний приклад волонтерської діяльності. З березня мають тісний зв'язок з волонтерськими центрами, оперативно відгукуються на потреби ЗСУ. До речі, профком виступив з ініціативою, щоб профвнески профкому частково перераховувати на закупівлю ліків для захисників. І збори підтримали цю ініціативу.
У бібліотеці традиційно склалася гарна співпраця профкому і керівництва. Дві сторони діалогу, як кажуть, перебувають на одній хвилі. У більшості питань у них повне порозуміння, а решту підтягують. Таїсія Сергіївна завжди підтримує ініціативу профкому, на зборах присутня як член профспілки, не втручається у розподіл профвнесків, не намагається використовувати їх на вирішення питань, що є прерогативою роботодавця. Внесками розпоряджаються тільки спілчани. Як результат такої співпраці адміністрації та профспілкового комітету – нагорода директора Почесним знаком Федерації профспілок України «За розвиток соціального партнерства».
Не можу не згадати, що нещодавно Всесвітній виконавчий комітет UNI прийняв рішення про нагородження Профспілки працівників культури України нагородою «Свобода від страху» за мужність у продовженні профспілкової діяльності, незважаючи на російське вторгнення, а також за значні зусилля української профспілки культури підтримати своїх членів та їхні родини. Це нагорода кожній первинці, яка продовжує свою роботу в умовах війни. Серед них і первинна профспілкова організація обласної бібліотеки для дітей. Працюємо, тримаємося разом, віримо в ЗСУ. Все буде Україна!